

DE ONTHULLING VAN HET THIJSSEMONUMENT

Op enkele meters van het huis waarin Jac. P. Thijsse werd geboren, het oude Commandeurshuis van de voormalige kazerne in de Sint Pietersstraat, thans Rijksarchief, is op 7 oktober 1967 door de burgemeester **baron Michiels van Kessenich** een voedertafel voor vogels in gebruik gesteld ter herinnering aan de geboorte van deze grote Nederlander op 25 juli 1865. Het monument is ontworpen en vervaardigd door de beeldhouwer van Noorden. De burgemeester ontpopte zich als een oud-leerling van Thijsse: hij had samen met zijn vrouw onder leiding van Jac. P. Thijsse een tocht gemaakt naar de kempaantjes op Texel! **Dr. Kruytzer** kon bij

Het Jac. P. Thijssemonument werd in de vorm van een vogelvoedertafel opgericht op het binnenplein van het Rijksarchief en heeft Thijsse's geboortehuis als achtergrond.

deze plechtigheid een vijftig-tal gasten begroeten, onder wie waren mevrouw Michiels van Kessenich; Mr. Veraart, plaatsvervangend hoofd van de afdeling oudheidkunde en natuurbescherming van het departement; Mr. Minis, gemeentesecretaris; Prof. Dr. Voous, hoofdbestuurslid van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels; de heer de Haan, voorzitter van de Vogelwacht Limburg; de heer van Dijk, namens de vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland; Ir. Egelie, waarnemend voorzitter van de Stichting Het Limburgs Landschap; de heer Nijkamp, voorzitter van het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie in Nederland; de heer Boersema, voorzitter van het district Limburg van het I.V.N.; dames en heren leden van het genootschap en de vogelwacht; een speciaal welkomstwoord betrof de twee zoons van Jac. P. Thijsse, die met hun echtgenoten de verre reis uit den Haag hadden ondernomen om de plechtigheid te kunnen bijwonen. Van Prof. Dr. J. Heimans was bericht ontvangen dat hij helaas door een ongesteldheid verhinderd was. Ook de gouverneur had zich laten verontschuldigen.

Na de ingebruikstelling aanvaardde **Mr. Veraart** het monument namens de minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk. Het monument is immers op Rijksgrond geplaatst, waarvoor door **Dr. G. Panhuysen**, Rijksarchivaris in Limburg, toestemming was gevraagd. Deze functionaris was met een groot deel van zijn staf bij de onthulling aanwezig.

Aan het eind dankte **Prof. Ir. J. Th. Thijsse** voor de eer, zijn vader bewezen. Hij noemde het een voorrecht, samen met zijn broer, prof. Ir. J. P. Thijsse, door zijn vader te zijn gevormd tot een mens die genieten kon, zowel van de natuur als van de cultuur. Daarom is het zo prachtig dat het monument is geplaatst in zo'n cultuurrijke omgeving.

Tevoren had **Prof. Dr. K. H. Voous** een korte herdenkingsrede uitgesproken: Hij herinnerde eraan dat het eigenlijk vreemd is dat in Maastricht een man wordt herdacht, die slechts drie jaar in deze stad gewoond heeft, al heeft die dan ook van zichzelf in het Verkade-

album: „Waar wij wonen” gezegd: „Ik ben er altijd trots op, dat ik in Maastricht ben geboren”. Hij spreekt verder over de glans en de glorie van Maastricht, van de Sint-Pietersberg van die dagen, van Valkenburg en Meerssen.

Van het tweetal onderwijzers Heimans en Thijsse dat het Nederlandse volk opriep de natuur te beschermen — tegenwoordig spreekt men liever van natuurbehoud, zinvoller, er wordt zoveel niet behouden — heeft de eerste het boekje „Uit ons krijtland” geschreven. Toch wordt de tweede geëerd met het monument, voor het enorm vele werk dat zij beiden in educatieve zin hebben gedaan. Wij kunnen ons verder afvragen, waarom uit de veelheid van vinders, bloemen en vogels die beschreven is, nu juist de vogels worden genomen voor dit monument. Luister wat Thijsse zelf daarover schreef in het eerste hoofdstuk van zijn Vogelboekje, in 1912. „De vogels zijn overal en geven de opmerkzame beschouwer altijd reden tot verwondering en blijdschap. Wij mogen wel zeggen dat wij een groot deel van de vreugden van ons bestaan te danken hebben aan de vogels en indien wij hen moesten missen, dan zouden de zee en de bossen, de avondschemering en de morgenstond, de wisseling der jaargetijden, ons lang niet zo schoon toeschijnen als thans”.

Wij zijn gewend Vondel te citeren in: „De liefde tot zijn land is ieder aangeboren”. Dat geldt ook voor de Limburger in zijn bronsgroen eikehout met zijn nachtegaaltje. Maar hoe schrijft Thijsse: „De liefde voor de vogels is eenieder aangeboren”. En hij voegt daaraan toe: „die liefde zit ons al zo lang in het bloed, dat arme stadsstakkertjes, die van het buitenleven niet het minste besef hebben, toch al ontroerd kunnen worden door de woorden nachtegaal en adelaar”. Hoe snel gaat echter het aantal nachtegalen en adelaars en vele andere vogelsoorten achteruit. De vogels van heel Europa zijn in groter gevaar dan wij ons hier in ons gezegende land realiseren: watervervuiling, luchtverontreiniging en besmetting met landbouwvergiften hebben een groot negatief effect op tal van vogels. Thijsse zag dit al aankomen in 1912. Hij schreef toen in het Vogelboekje: „De hoofdoorzaak van de achteruitgang ligt in het veranderd gebruik van de bodem, het droogleggen van plassen en moerassen, het ontginnen van heidevelden, de verandering van

Aan het eind van zijn ambtsperiode stelt Mr. W. Baron Michiels van Kessenich, burgemeester van Maastricht, bij wijze van ultieme onthulling de voedertafel in gebruik.

bos in terrein voor villabouw. Bij oogsten, maaien en eikenschillen gaan duizenden vogellevens te loor”.

Wij eren Thijsse met een monument dat ook daadwerkelijk aan vogels iets te bieden heeft. Thijsse schrijft over vogelvoederplaatsen in zijn humorrijke stijl, wederom in het Vogelboekje: „De voederplaats en de drinkbak geven dan ook een prachtige gelegenheid tot vogelwaarnemingen”. Als hij over zo’n plaats in de duinen spreekt voegt hij eraan toe: „Alleen zorg ik ervoor, gekleed te zijn in een vlekkelig, verschoten vaalgroen. Ook moet je gezicht niet al te blank zijn.” En verder: „Het komt er op aan, dat men de vogels gelegenheid verschaft om te drinken en te baden, om te slapen en te nestelen, en dat men ze in tijden van nood ook voedsel verschaft.” Doet men dit vaak en regelmatig dan: „gaan ze je kennen, ik wil wel graag door de vogels gekend worden.” Deze uitspraak van Thijsse is eerlijk en zuiver: hij demonstreert hoe de omgang met de natuur, met de wilde vogels, tot meer leidt dan alleen maar tot „vogeltjes kijken”.

Thijsse is vaak naar Zuid-Limburg teruggekomen, aanvankelijk samen met zijn vriend Heimans. Zij deden dat degelijk en beleefden natuur en landschap heel wat intenser dan wij dat thans doen in onze auto’s. Het geeft een bitter bijsmaakje wanneer wij nu in De Levende Natuur van 1930 lezen: „Wij hadden ons wat verlaat op de St.-Pietersberg. Het plan was, flink door te stappen van Maastricht tot Slavan-te, dan over te varen naar Gronsveld, om ver-

der over Sint-Geertruid en Slenaken naar Gulpen te wandelen. Doch wij waren nog maar pas een minuut of tien buiten Maastricht, toen we dicht bij het Fort Sint-Pieter terecht kwamen op een allerprachtigst plekje, waar zoveel Zuid-limburchse wonderen bij elkaar stonden, dat we er een paar uur kwijt raakten". Uiteindelijk deden de wandelaars meer dan 15 uur over hun tocht, maar met zijn bekende optimisme schreef Thijssse: „Het paste niet vermoeidheid te tonen op de grote chaussée, die van Maastricht naar Aken voert, een weg, ontworpen door Napoleon, en bestemd om zijn legioenen in de kortst mogelijke tijd van de Maas naar de Rijn te doen optrekken."

Tenslotte zijn wij dan hier ook om de Limburgse natuur- en vogelvrienden en allen die naar het lichaam verwant zijn aan Heimans en Thijssse, of die zich geestelijk zo voelen, geluk te wensen met dit initiatief. Hoe zou dat beter kunnen dan met de woorden van Thijssse zelf, geschreven in *De Levende Natuur: De Limburgers weten hun land naar behoren te waarderen*, getuige het Limburgs Genootschap met zijn Maandblad en Jaarboeken, zijn Museum en Plantentuin. Is er eigenlijk wel een ander deel van ons land aan te wijzen, zo grondig en liefdevol bestudeerd, zo innig genoten? Waarlijk, de Nederlandse Natuurvrienden hebben Zuid-Limburg in bezit genomen; laat ons hopen, dat zij het in volle schoonheid mogen blijven behouden."

„Laat ons Limburg loven, en wel Zuid-Lim-

Jac. P. Thijssse's oudste zoon spreekt mede namens zijn broer woorden van dank voor de eer aan zijn vader bewezen.

burg het luidst". Met deze woorden van Thijssse sloot Prof. Vooüs zijn toespraak.

Bij zijn dankwoord herinnerde de voorzitter eraan, dat Thijssse vanaf 1915 tot aan zijn dood lid was van het genootschap.

Een kop koffie met vla, vriendelijk geserveerd in het koor van de oude Minderbroederskerk, sloot de plechtigheid af.

In het plantsoen van het Rijksarchief was o.m. door de goede zorgen van de Vogelwacht Limburg een kleine tentoonstelling ingericht van vogelbeschermingsartikelen: broedkastjes en voedermethoden.

Foto's copyright: Anton M. Werker, Cadier en keer.

IN MEMORIAM

Jaap van Dijk

Van het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie te Amsterdam ontvingen wij het ontstellende bericht dat ten gevolge van een verkeersongeluk plotseling is overleden de heer J. van Dijk, secretaris-penningmeester van het I.V.N. en stafmedewerker van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland. Dit nieuws treft ons des te meer omdat de heer van Dijk twee dagen voor zijn dood voor-
noemde vereniging had vertegenwoordigd bij de onthulling van het Thijssse-monument te Maastricht.

Met het dagelijks bestuur van het I.V.N. zijn wij van mening ons werk ten behoeve van de natuurbescherming zo normaal mogelijk en in zijn geest te moeten voortzetten.

NIEUWE LEDEN

J. J. Reinen, Kerkstraat 36, Grevenbricht.
G. Borsboom, Geuweg 31, Sittard.
A. G. Koenderink-Wilbrink, Terra Nigrastraat 35, Maastricht.
P. Ronden, Geuweg 44, Sittard.
H. A. M. Delnooz, Plenkershoven 15, Maastricht.
M. Hooftman, Nassaustraat 118, Slikkeveer.
Ir. R. Haverschmidt, Dalpad 15, Heerlen.
G. Dirkse, Julianalaan 8, Hoevelaken.
R. Barra, Geuweg 28, Sittard.